

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	2
1.1 CENTRO.....	2
1.1.1 Perfil do alumnado.....	2
OBXECTIVOS ADAPTADOS AO CONTEXTO DO CENTRO E DO ALUMNADO.....	3
1.1.2 Obxectivos da educación secundaria obrigatoria.....	3
1.1.3 Obxectivos do bacharelato.....	6
1.2 REPARTO DOS GRUPOS ENTRE O PROFESORADO DA MATERIA.....	8
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	9
3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA MATERIA DE CULTURA CLÁSICA.....	15
4. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DE CULTURA CLÁSICA.....	18
5. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA MATERIA GREGO I PARA O CURSO.....	26
6. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DE GREGO I.....	28
7. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA MATERIA DE GREGO II.....	36
7. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE PARA GREGO II.....	38
8. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS.....	44
9. MATERIAIS E RECURSOS.....	47
CULTURA CLÁSICA.....	47
GREGO I E GREGO II.....	47
10. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN.....	48
11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL.....	58
12. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.....	58
ii) Alumnado de Bacharelato.....	59
13. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	59
14. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS.....	60
15. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE.....	60
16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	62
17. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DO PRESENTE DOCUMENTO	62

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A proposta programática que a continuación se expón ten como obxectivo axustar as esixencias xerais das normativas presentes para as disciplinas que imparte o Departamento de Grego —a saber, Grego I, Grego II e Cultura Clásica— ás características específicas que han conformar o actual curso académico. En consecuencia, preténdese dar conta dos obxectivos que son obxecto de consecución, a metodoloxía a empregar, a distribución temporal da materia que se impartirá e os sistemas de avaliación e de recuperación sobre os que pivota esta proposta.

1.1 CENTRO

O I.E.S. Arcebispo Xelmírez II é un centro situado na zona norte de Santiago, en concreto, en Salgueiriños. Os barrios de Vite e Vista Alegre son as súas principais áreas de influencia xunto a Xoán XXIII, Salgueiriños, As Cancelas e Cruceiro da Coruña. Recibe tamén alumnado de Meixónfrío e As Fontiñas, que comparte con outros centros, así como a zona rural do norte de Santiago. No 1º curso de Bacharelato, o alumnado procede non só do propio centro, senón tamén do IES de Oroso, do CPI Víaño Pequeno de Trazo, doutros centros públicos, concertados e privados de Santiago e, finalmente, un pequeno número de alumnado é de procedencia diversa. No resto dos cursos, a incorporación de alumnado procedente doutros centros é minoritaria.

1.1.1 Perfil do alumnado

O perfil do alumnado escolarizado no IES Arcebispo Xelmírez II foi obxecto de variacións nos últimos anos, fundamentalmente no que se refire ao estatus sociocultural das familias de procedencia e ao nivel de estudos dos pais, que repercute cualitativamente nas expectativas das familias cara a educación dos seus fillos. A maior parte do alumnado sitúase nas clases medias e ten aumentado considerablemente o número dos proxenitores que posúen formación universitaria e que, consecuentemente, establece tamén como finalidade esta meta para os seus fillos.

O IES Arcebispo Xelmírez II recibe, asemade, alumnado de recursos limitados, procedentes, por norma xeral, de barrios periféricos onde hai un alto grao de desemprego e onde se concentran familias de minorías étnicas —con predominio da etnia xitana— así como inmigrantes, tamén de recursos limitados.

Cabe destacar que nos últimos anos o alumnado asignado pola comisión de escolarización supera o 10% do total. No que a este alumnado se refire o perfil é moi variable e cambia cada curso académico, feito que dificulta o deseño previo dos proxectos educativos así como calquera outra actuación debido, en boa medida, ás necesidades educativas específicas que comportan.

1.2 OBXECTIVOS ADAPTADOS AO CONTEXTO DO CENTRO E DO ALUMNADO

A continuación expóñense os obxectivos da educación secundaria obrigatoria, resaltando especialmente aqueles aspectos que resultan primordiais en atención ás características e particularidades consubstancias ao centro educativo no que se van desenvolver, a saber, IES Arcebispo Xelmírez II.

1.2.2 Obxectivos da educación secundaria obrigatoria

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

1.2.3 Obxectivos do bacharelato

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
- m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- o) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
- p) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- q) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

1.3 REPARTO DOS GRUPOS ENTRE O PROFESORADO DA MATERIA

Durante o curso 2017-2018 o Departamento de Grego é de carácter unipersoal e está composto, consecuentemente, por unha profesora, Noelia Cendán Teijeiro, que imparte, no que ao ámbito das linguas clásicas se refire, as materias de Cultura Clásica en 3º da ESO, Grego I e Grego II, ambas as dúas en bacharelato. Debido á casuística docente existente tamén se encarga da docencia de Valores Éticos de 1º e 3º da ESO, así como de reforzar os coñecementos de lingua castelá a alumnos de 1º da ESO que, por diversas circunstancias, precisan un maior apoio na referida materia.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	
1. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	Coidado do medio e dos seres vivos a través do coñecemento científico e tecnolóxico que a civilización greco-latina nos deixou como herdanza.	<ul style="list-style-type: none"> - Interactuar co medio natural de xeito respectuoso. - Comprometese co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no medio natural e as repercusións para a vida futura.

	A vida saudable deriva, en boa medida, do criterio artístico e estético imperante na cultura greco-latina.	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao seu coidado saudable.
	O desenvolvemento da ciencia no día a día debe basearse nos coñecementos do legado clásico.	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en distintos medios (biolóxico, xeolóxico, físico, químico, tecnolóxico, xeográfico...). - Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece a noso redor e responder preguntas.
	Manexo de elementos matemáticos tendo en conta as aportacións do mundo clásico aos mesmos.	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc. - Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico. - Expresarse con propiedade na linguaxe matemática.
	O razoamento lóxico e resolución de problemas vai da man da democracia e, por tanto, do coñecemento do seu nacemento en Grecia.	<ul style="list-style-type: none"> - Organizar a información utilizando procedementos matemáticos. - Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias apropiadas. - Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.
2. Comunicación lingüística	A comprensión oral e escrita resulta positivamente estimulada co estudo das civilizacións grega e romana.	<ul style="list-style-type: none"> - Comprender o sentido dos textos escritos e orais. - Manter unha actitude favorable cara á lectura.
	A expresión oral e escrita resulta positivamente estimulada co estudo das civilizacións grega e romana	<ul style="list-style-type: none"> - Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. - Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	As normas de comunicación nacen do coñecemento dos procesos comunicativos do ser humano e, por tanto, o que á civilización occidental se refire, deben remitirse a Grecia e Roma.	<ul style="list-style-type: none"> - Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
	A comunicación noutras linguas é favorecida pola aproximación ao coñecemento das linguas clásicas, das que herdamos as nosas.	<ul style="list-style-type: none"> - Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta. - Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiáns ou en materias diversas.
3. Competencia dixital	Tecnoloxías da información derivadas das primeiras formas de comunicación ideadas por gregos e romanos.	<ul style="list-style-type: none"> - Empregar distintas fontes para a busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
	A Comunicación audiovisual latente na ideosincrasia da expresión artística grega e romana.	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais.	<ul style="list-style-type: none"> - Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
4. Conciencia e expresións culturais	O respecto polas manifestacións culturais propias e alleas deriva do multiculturalismos das civilizacións grega e romana.	<ul style="list-style-type: none"> - Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento. - Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	A expresión cultural e artística resulta favorablemente estimulada grazas ao desmesurado aporte artístico do mundo greco-latino.	<ul style="list-style-type: none"> - Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
5. Competencias sociais e cívicas	A educación cívica e constitucional acrecéntase co coñecemento das bases democráticas en Grecia.	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes, e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución. - Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
	A relación cos demais resulta potenciada polo coñecemento do talante cívico consubstancial en Grecia e Roma.	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos. - Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos. - Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
	O compromiso social deriva do coñecemento da democracia e dos valores que lle son afíns e que xa naceron en Grecia.	<ul style="list-style-type: none"> - Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.

		<ul style="list-style-type: none"> - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.
6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	A autonomía persoal é a consecuencia da profundización dos valores humanos e sociais de Grecia e Roma.	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo, superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado derivado do coñecemento da ideosincrasia latina e grega.	<ul style="list-style-type: none"> - Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e ter confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Dar prioridade á consecución de obxectivos de grupo sobre os intereses persoais.
	A creatividade é unha cualidade consubstancial ao desenvolvemento artístico en Grecia e Roma.	<ul style="list-style-type: none"> - Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos dun tema. - Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.
	Emprendemento	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. - Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
7. Aprender a aprender	O perfil de aprendiz deriva do cuestionamento, elemento afín á filosofía e á cultura greco-latina.	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas... - Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe. - Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
	Ferramentas para estimular o pensamento	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente... - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	<ul style="list-style-type: none"> - Planificar os recursos necesarios e os pasos que se han de realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. - Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA MATERIA DE CULTURA CLÁSICA PARA O CURSO

Os obxectivos, xa especificados no apartado 1.3 e 1.3.1, distribúense do seguinte xeito no que a bloques temáticos e temporalización se refire:

Avaliación	unidades didácticas				temporalización		Probas avaliación
	Tema	Obxectivos	Bloque	Contido	Mes	Nº sesións	
1	1	F, o	B1.1	Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.	SET./OUT.	14	X
		F, o	B1.1	Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.			
		F, o	B1.1	Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.			
		F, o	B1.1	Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.			
		F, o	B1.1	Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.			
	2	L, ñ	B3.3	Relixión grega	OUT./NOV.	14	X
		B	B3.4	Relixión romana: culto público e privado			
		L, b	B4.1.	Fundamentos da arte clásica.			
		L	B4.2.	Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas.	NOV./DEC.		
		L	B4.3.	Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas.			
		L, ñ	B4.4.	Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas.			

			seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.															
§ B1.1	§ B1.2	§ CSC § CD § CAA	CCB1.2.1. Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento das civilizacións grega e latina, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións.	20%	3%			X					x					
§ B2.1	§ B2.1	§ CAA § CMCCT § CD § CSC	CCB2.1.1. Sabe enmarcar determinados feitos históricos nas civilizacións grega e romana e no período histórico correspondente, pondoos en contexto e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas.	100%	15%			X					x	x				
§ B2.1	§ B2.2	§ CSIEE § CMCCT § CD § CSC	CCB2.2.1. Distingue con precisión as etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas.	100%	15%	x		X						x				
§ B2.2	§ B2.2	§ CMCCT § CAA § CSC	CCB2.2.2. Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia e Roma, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	50%	7,5%			X					x					
§ B2.2	§ B2.2	§ CD § CMCCT § CSC	CCB2.2.3. Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información.	20%	3%					x			x	x				
§ B2.2	§ B2.2	§ CMCCT § CD	CCB2.2.4. Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico	50%	7,5%					x				x				

		§ CSC	en que se desenvolven as civilizacións grega e romana, sinalando periodos e identificando en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións.															
§ B2.1	§ B2.3	§ CCEC § CAA § CSC § CCL	CCB2.3.1. Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases.	50%	7,5 %						X	x	x	x				
§ B2.2	§ B2.3	§ CSC § CAA § CCEC § CCL	CCB2.3.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país.	100%	15%						x	x	x					
§ B3.1	§ B3.1	§ CD § CCEC § CCL	CCB3.1.1. Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses.	20%	3%	x								x				
§ B3.2	§ B3.2	§ CCEC § CD § CCL	CCB3.2.1. Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, semideuses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian.	20%	3%						x			x				
§ B3.2	§ B3.2	§ CAA § CSC § CCEC § CD	CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa.	20%	3%						x	x						
§ B3.2	§ B3.2	§ CAA § CSC § CCEC § CD	CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a	20%	3%						x	x						

			outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa.															
§ B3.2	§ B3.2	§ CAA § CSC § CCEC § CD	CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa.	20%	3%						x	x						
§ B3.2	§ B3.2	§ CCEC § CD	CCB3.2.4. Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.	50%	7,5 %						x	x						
2	§ B3.3	§ B3.3 § CSC § CMCCT § CCEC	CCB3.3.1. Enumera e explica as principais características da relixión grega, póndoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras culturas.	50%	13%						x							
	§ B3.4	§ B3.4 § CSC § CMCCT § CCEC	CCB3.4.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os trazos que lles son propios.	20%	5%						x	x						
	§ B4.2	§ B4.2 § CD § CCEC	CCB4.1.1. Recoñece os trazos básicos da arte clásica nas manifestacións artísticas antigas e actuais.	50%	13%	x					x							
	§ B4.3	§ B4.3 § CMCCT § CD § CCEC	CCB4.1.2. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a fitos históricos.	50%	13%	x					x		x					
	§ B4.2	§ B4.2 § CCEC § CMCCT	CCB4.2.1. Recoñece as características esenciais das	20%	5%						x	x						

		§ CD	arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta.															
§ B4.3	§ B4.3	§ CCEC § CMCCT § CD	CCB4.3.1. Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes, encádraas nun período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais.	100%	25,5 %	x					x	x						
§ B4.4	§ B4.4	§ CSC § CMCCT § CD § CCEC	CCB4.4.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.	100%	25,5 %	x					x	x	x					
2 aval																		
3																		
B4.5	B4.5	§ CAA § CD § CCEC § CMCCT	CCB4.5.1. Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e súa cronoloxía aproximada.	20%	12,5 %						x	x	x					
B5.1	B5.1	§ CSC § CCL	CCB5.1.1. Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política.		100 %	20%	x							x			x	
B5.2	B5.2	§ CSIEE § CSC § CCL	CCB5.2.1. Describe a organización das sociedades grega e romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a	100%	20%	x						x	x					

B7.4	B7.4		§ CD § CAA	B7.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación para recabar información e realizar traballos de investigación acerca da pervivencia da civilización clásica na nosa cultura.	50%	15%								
------	------	--	---------------	--	-----	-----	--	--	--	--	--	--	--	--

LENDA COMPETENCIAS		LENDA TRANSVERSAIS:	
CCL	Competencia lingüística	CL	Comprensión lectora
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	EOE	Expresión oral e escrita
CD	Competencia dixital	CA	Comunicación audiovisual
CAA	Competencia aprender a aprender	TIC	Tecnoloxía da información e comunicación
CSC	Competencias sociais e cívicas	EMP	Emprendemento
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	EC	Educación cívica

5. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA MATERIA GREGO I PARA O CURSO

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS				Temporalización		Probas avaliación
	Tema		Bloque	Contido	Mes	Nº sesións	
1	1	D, g, h	B1.1	Marco xeográfico da lingua grega.	SET./ OUT.	24	
		A, g, h	B1.2	Familias lingüísticas. O indoeuropeo.			
		D, h, n	B1.3	Historia da lingua grega: desde o micénico ata o grego moderno.			
		A, h	B1.4	Variedades dialectais.			
		A, d, g, h	B2.1	Orixes da escritura. Sistemas de escritura.			
		A, d, g, h	B2.2	Orixes e evolución do alfabeto grego.			
		A, d, e	B2.3	Caracteres do alfabeto grego.			
		D, e, f	B2.4	Clasificación dos fonemas: pronuncia.			
		D, e, f	B2.5	Transcrición de termos dos caracteres gregos.			
		D, e, f	B2.6	Signos diacríticos e de puntuación			
		D, e, f, i	B3.1	O grego, lingua flexiva. Tipos de palabras: variables e invariables.			
		D, e, f	B3.2	Formantes das palabras.			
		D, e, f	B3.3	Concepto de declinación: declinacións gregas. Enunciado e paradigmas.			
		D, e, f	B3.4	Flexión nominal e pronominal.			X
1	2	D, e, f	B3.5	Sistema verbal grego. Verbos temáticos e aтемáticos.	NOV./ DEC.	24	
		D, e, f	B3.6	Formas verbais persoais e non persoais.			
		D, e, f, h, i	B4.1	Casos gregos.			
		E, f	B4.2	Concordancia.			
		E, f	B4.3	Elementos da oración.			
		E, f	B4.4	Oración simple: oracións atributivas e predicativas.			X

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS				Temporalización		Probas avaliación
	Tema	Obxectivos	Bloque	Contido	Mes	Nº sesións	
2	3	E, f	B4.5	Oracións compostas.	XAN./FEB.	21	
		E, f	B4.6	Construcións de infinitivo.			
		E, f	B4.7	Construcións de participio.			
		D, e, f, g, i	B4.8	Análise e tradución de frases e textos.			
		G, h	B5.1	Períodos da historia de Grecia.			
		A, b, h, m	B5.2	Organización política e social de Grecia.			x
	4	C, h	B5.3	A familia.	FEBRE./MAR		
		C, h, l	B5.4	Traballo e lecer: oficios, ciencia e técnica. Festas e espectáculos.			

	C, h, ñ	B5.5	Mitoloxía e relixión.		21	
	D, e, f, g, i	B6.1	Iniciación ás técnicas de tradución.			x

A va lia ci ón	UNIDADES DIDÁCTICAS				Temporalización		Probas avaliación
	Tem a	Obxectivos	Bloqu e	Contido	Mes	Nº sesións	
5	E, f, g, i	B6.2	Iniciación ás técnicas de retroversión e comentario de textos.	MARZ./ ABR.	20		
	E, f	B6.3	Análise morfolóxica e sintáctica. Comparación de estruturas gregas coas da lingua propia.				
	D, e, g	B6.4	Lectura comprensiva de textos traducidos.				
	D, e, g,	B6.5	Lectura comparada e comentario de textos en lingua grega e na lingua propia.			X	
6	D, g	B6.6	Produción de textos propios breves en lingua grega.	MAIO/ XUÑO	20		
	E, g	B7.1	Vocabulario básico grego: léxico de uso frecuente e principais prefixos e sufixos.				
	E, f	7.2	Descomposición de palabras nos seus formantes.				
	E, f	B7.3	Helenismos máis frecuentes do vocabulario común e do léxico especializado, e o seu mantemento: termos patrimoniais, cultismos e neoloxismos.				
	E, f	B7.4	Identificación de lexemas, sufixos e prefixos helénicos usados na lingua propia.				
	E, f	B7.5	Familias etimolóxicas e semánticas.			X	

6. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DE GREGO I

7. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA MATERIA DE GREGO II

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS				Temporalización		Probas avaliación
	Te ma		Bloq ue	Contido	Mes	Nº sesións	
	1		B1	BLOQUE 1: Procedementos de traballo	SET/OUT.	24	
		E, f, h	B1.1	Dialectos antigos, dialectos literarios e koiné.			
		D, f	B1.2	Do grego clásico ao grego moderno.			
		D, e, f	B2.1	Revisión da flexión nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.			
		D, e, f,	B2.2	Revisión da flexión verbal: conjugación aatemática. Modos verbais			X
	2	D, e, f	B.2.3	Análise morfolóxica.	NOV./DEC.	24	
		D, e, f	B3.1	Estudo pormenorizado da sintaxe nominal e pronominal.			
		D, e, f	B3.1	Estudo pormenorizado da sintaxe nominal e pronominal.			
		D, e, f,	B3.2	Usos modais.			
		D, e, f	B3.3	Típos de oracións e construcións sintácticas.			X

Avaliación		UNIDADES DIDÁCTICAS					Temporalización	Probas avaliación		
		Tema	Bloque	Contido	Mes	Nº sesións				
3	5	D, e, f	B6.1	Helenismos máis frecuentes do léxico especializado e común.	FEBR./ MARZ	20				
		D, e, f, n	B6.2	Ampliación de vocabulario básico grego: linguaxe literaria e filosófica.			X			
	6	D, e, f	B6.3	Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua.						ABR. / MAI O
		D, e, f	B6.4	Descomposición de palabras nos seus formantes.	X					

7. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE PARA GREGO II

	B 2. 3	B 2. 5		§ CC L	GR2B2.5.1. Sabe determinar a forma, a clase e a categoría gramatical das palabras dun texto, detectando correctamente coa axuda do dicionario os morfemas que conteñen información gramatical.	100 %	20 %	X	
	B 3. 1	B 3. 1		§ CC L	GR2B3.1.1. Recoñece os valores dos casos gregos e os usos dos pronomes en frases e textos propostos.	100 %	20 %	X	
	B 3. 1	B 3. 2		§ CC L	GR2B3.2.1. Recoñece os valores das preposicións e identifica os complementos circunstanciais.	50%	10 %		
	B 3. 2	B 3. 3		§ CC L	GR2B3.3.1. Coñece, identifica e traduce correctamente os usos modais propios da lingua grega.	50%	10 %		
	B 3. 3	B 3. 4		§ CC L	GR2B3.4.1. Recoñece e clasifica oracións e construcións sintácticas.	100 %	20 %	X	
3	B 3. 4	B 3. 5		§ CC L	GR2B3.5.1. Recoñece, clasifica, analiza e traduce correctamente os nexos subordinantes.	100 %	10 %	X	
	B 3. 4	B 3. 6		§ CC L	GR2B3.6.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	100 %	10 %	X	
	B 3. 4	B 3. 6		§ CC L	GR2B3.6.2. Coñece, analiza e traduce correctamente as construcións de participio, relacionándoas con construcións análogas noutras linguas que coñeza.	50%	8, 3 %		
	B 3. 5	B 3. 7		§ CC L	GR2B3.7.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas gregas, relacionándoas con construcións análogas noutras linguas que coñeza.	50%	8, 3 %		
	B 3. 5	B 3. 7		§ CC L	GR2B3.7.2. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua grega, relacionándoos para traducilos cos seus equivalentes en galego e castelán.	50%	8, 3 %		
	B 4. 1	B 4. 1		§ CC L § CC EC	GR2B4.1.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios gregos, e identifica e sinala a súa presenza nos textos propostos.	100 %	10 %	X	

	B 4. 1	B 4. 2	§ C M C C T § C C E C	GR2B4.2.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura grega.	50%	8, 3 %		
	B 4. 1	B 4. 2	§ C C L	GR2B4.2.2. Distingue o xénero literario ao que pertence un texto, as súas características e a súa estrutura.	50%	8, 3 %		
	B 4. 1	B 4. 3	§ C C L § C C E C	GR2B4.3.1. Explora a conservación dos xéneros e os temas literarios da tradición grega mediante exemplos da literatura contemporánea, e analiza o uso que se se fixo deles.	50%	8, 3 %	X	
	B 4. 1	B 4. 4	§ C C E C	GR2B4.4.1. Pode establecer relacións e paralelismos entre a literatura grega e a posterior.	100 %	10 %	X	
	B 4. 1	B 4. 5	§ C D § C C E C	GR2B4.5.1. Nomea autores representativos da literatura grega, encádraos no seu contexto cultural e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	100 %	10 %	X	
4	B 5. 2	B 5. 2	§ C C L § C D	GR2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario para a tradución de textos, e identifica en cada caso o termo máis apropiado na lingua propia en función do contexto e do estilo empregado polo/a autor/a.	100 %	40 %	X	
	B 5. 3	B 5. 3	§ C C L § C C E C	GR2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentario lingüístico, literario e histórico de textos.	100 %	40 %	X	
	B 5. 4	B 5. 4	§ C S C § C C E C	GR2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos, partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	50%	20 %		
5	B 6. 1	B 6. 1	§ C C L	GR2B6.1.1. Identifica os helenismos máis frecuentes do vocabulario común e do léxico especializado, e explica o seu significado a partir dos étimos gregos orixinais.	100 %	30 %	X	
	B 6. 1	B 6. 2	§ C C L	GR2B6.2.1. Deduce e explica o significado de palabras da propia lingua ou de outras, obxecto de estudo, a partir dos étimos gregos dos que proceden.	100 %	30 %	X	

	B 6. 2	B 6. 3		§ CC L	GR2B6.3.1. Explica o significado de termos gregos mediante termos equivalentes en galego e en castelán.	50%	20%		
	B 6. 2	B 6. 3		§ CC L	GR2B6.3.2. Deduce o significado de palabras gregas non estudadas a partir do contexto ou de palabras da súa lingua ou doutras que coñezea.	20%	10%		
	B 6. 2	B 6. 4		§ CC L	GR2B6.4.1. Comprende e explica a relación entre termos pertencentes á mesma familia etimolóxica ou semántica.	20%	10%		
6	B 6. 3	B 6. 5		§ CC L	GR2B6.5.1. Recoñece e distingue cultismos, termos patrimoniais e neoloxismos a partir do étimo grego, e explica as evolucións que se producen nun caso e en outro.	100%	50%	X	
	B 6. 4	B 6. 6		§ CC L	GR2B6.6.1. Descompón palabras tomadas tanto do grego antigo como da lingua propia nos seus formantes, e explica o seu significado.	50%	25%	X	
	B 6. 4	B 6. 6		§ CC L	GR2B6.6.2. Sabe descompor unha palabra nos seus formantes e coñecer o seu significado en grego, para aumentar o caudal léxico e o coñecemento da lingua propia.	500%	25%	X	

8. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

CULTURA CLÁSICA

O proceso de aprendizaxe ten que ser significativo polo seu gran potencial para a retención do aprendido e para a súa aplicación. Consecuentemente, teranse en conta os seguintes postulados básicos na metodoloxía:

Carácter integral. Os contidos lingüísticos e culturais deben estar relacionados.

Carácter gradual. Todos os contidos selecciónanse e gradúanse segundo uns criterios específicos e razoados. A selección abarca o concepto de integración.

Motivación. A realidade do noso alumnado e a mala fama do estudo do latín obrigan ao profesor a un esforzo de motivación. Isto non significa trivializar os contidos, senón, sobre todo, enriquecer os mecanismos de interacción na aula e aplicar procedementos para a significatividade.

O profesor non debe monopolizar a acción educativa, intentarase fuxir da clase maxistral; Platón xa nos dicía que a fonte do saber non está na memoria, senón no diálogo entre preguntas e respostas, more socrático.

É preferible a aprendizaxe indutiva, deixar que se equivoquen, facerlles referencias actuais, ofrecer axuda contextual todo o posible, provocarlles curiosidade, potenciar a súa creatividade e imaxinación.... Ademais debese educar en actitudes o que é moi rentable para a motivación. A atención a diversidade e unha avaliación formativa tamén axudará bastante na motivación.

Débese acadar una motivación intrínseca, o que supón un reforzo da autoestima, unha mellora do autoconceito e unha boa interacción na aula.

Avaliación formativa e tratamento dos erros. É moi importante facer uso da avaliación formativa, que nos de información cualitativa sobre o proceso educativo e hai que ter en conta que se aprende cós erros e dos erros. No se pode esixir a perfección e non se pode esquecer que os erros poden estar provocados por defectos no ensino. Débese ter en conta tamén a diferenza entre erros propiamente ditos e descoidos.

Nalgúns momentos do curso é preciso ser exhaustivos coa análise dos erros, pero non tanto no día a día. Convén potenciar a autocorrección do alumno para superar as deficiencias detectadas e acadar unha certa autonomía do aprendizaxe, e o seu desenvolvemento permite crear mecanismos de autocontrol do aprendizaxe.

Importancia dos procedementos e estratexias de aprendizaxe.

A variedade de actividades é fundamental para acadar o aprendizaxe. Ademais, no se pode esquecer o carácter gradual e é necesaria una ordenación das actividades con este criterio: do máis sinxelo e fácil ao máis complexo e difícil.

Outros procedementos destacables son os relacionados coa comparación lingüística e cultural. O traballo de grupos de palabras de varias linguas axuda moito a coñecer as igualdades e as diferencias entre as linguas clásicas e as modernas (neolatinas ou doutra procedencia). As igualdades estreitan lazos históricos e culturais entre o mundo antigo e o actual. Son un elemento do carácter integrador. As diferencias discriminan e clarifican as características propias de cada idioma.

As actividades lúdicas son bastante motivadoras, pero débense dosificar e aplicarlas nun contexto didáctico cuns obxectivos concretos.

Durante a ESO, o alumnado, aínda que de xeito moi elemental, entrou en contacto con certos aspectos da materia en Ciencias Sociais, Xeografía e Historia ou na optativa de Cultura Clásica, deberanse aproveitar ao máximo o coñecementos previos que teña adquiridos.

A didáctica do latín ten unhas características moi específicas, é unha lingua moi gramatical, que require un elevado grao de lóxica e método, non se pode deixar nada ao azar. A mente ten que seguir, sen apartarse nada, os rigorosos camiños da razón, elaborando constantemente hipóteses diversas que se desbotaran ata chegar á única solución posible. Isto supón que temos que adestrar a nosa mente, obrigala a reflexionar. Tamén para simplificar algo a nosa tarefa, debemos crear unhas respostas automáticas, a modo de reflexos condicionados, que permitan progresar dun xeito máis rápido ata meta final. Isto só se consegue mediante a repetición constante de exercicios e construcións gramaticais reiterativas.

Os aspectos máis importantes desta proposta son expostos a continuación de forma sucinta:

- Realizar un estudo previo necesario da morfoloxía antes de entrar nas técnicas de tradución.
- Unir a morfoloxía e a sintaxe, posto que as palabras non aparecen soas, senón relacionadas segundo a súa forma e función.
- Dar o estudo da cultura relevancia, como un contexto necesario para a comprensión do mundo e dos autores latinos. Para isto se propoñe a lectura de textos xa traducidos onde se reflicten os contidos tratados.
- Relacionar o home de hoxe cos seus antepasados romanos e ver a influencia destes nos diversos campos da cultura occidental.

Como elementos de motivación inicial, se propoñe a constatación dos coñecementos previos do alumnado respecto dos contidos da unidade, do seu interese e expectativas por medio de debates, cuestionarios, etc; e a utilización dos recursos de material complementario do que se dispoña: mapas, diapositivas, secuencias ou películas relacionadas co tema, asistencia a representacións de teatro, viaxes a lugares arqueolóxicos do entorno, etc. En cada momento se ponderará cales son os recursos máis efectivos para a sensibilización dos contidos obxecto de traballo.

A entrada a cada unha das unidades didácticas pódese facer dende o enfoque cultural, pola vía da lectura e comentario de textos traducidos ou poñendo o acento no enfoque lingüístico e a través de textos en latín.

Os textos traducidos poden traballarse tras un guión informativo da temática da unidade presentado polo profesor ou inseridos no fío da explicación teórica con que se queren ilustrar ou, simplemente, desembarcando neles para ir espertando no alumno recordos, preguntas, expectativas...O traballo sobre estes textos inclúe, de xeito ineludible, a súa lectura; a inclusión de series de preguntas sobre moi diversos aspectos dos textos é un modo de asegurar dita lectura e a súa comprensión, e o mesmo tempo de analizar a visión dos historiadores, estimular a curiosidade sobre relatos antigos en relación coa vida actual e, en consecuencia, provocar a comparación e a opinión.

Os textos en latín, elaborados ou adaptados, seleccionaranse en función dunha relativa dificultade morfosintáctica crecente; deles poderase extraer elementos cos que facer práctica a explicación teórica que acompañará o progreso da aprendizaxe da lingua latina.

As explicacións fonéticas reduciranse as regras necesarias para a comprensión da evolución dende o latín á lingua do alumnado. Serán vocábulos de transparente etimoloxía e que cumpran con regularidade as regras de evolución fonéticas, propoñeranse preferentemente cultismos e vocábulos populares de fácil identificación. Tamén serán obxecto de atención as expresións latinas incorporadas á linguaxe habitual.

O estudo da morfoloxía enfocarase ás estruturas regulares. A flexión nominal e a verbal serán traballadas xuntas dende o primeiro momento, dun xeito funcional. O paradigma nominais e verbais se explicarán no modo tradicional: non por casos, senón por declinacións; non por tempos, senón por conxugacións.

Na sintaxe se repararán sempre que sexa necesario as estruturas da lingua do alumnado, partindo da estrutura latina, e facendo fíncapé en todo aquilo que ofrezca un uso diferente e a súa equivalencia non sexa facilmente deducible. As explicacións serán contrastivas, insistindo nas diferencias coa lingua do alumnado; será tarefa primordial resaltar paralelismos e conexións co grego.

Respecto do vocabulario, non debe facerse uso neste primeiro curso do dicionario: a polisemia de determinados termos e a dificultade do seu manexo distrae do aprendizaxe nos primeiros momentos. No se lles esixirá de por si un aprendizaxe mínimo de vocabulario latino; este virá dado inconscientemente coa realización de exercicios de familias léxicas derivadas dunha raíz latina. Isto aumenta considerablemente o coñecemento do propio léxico e a súa profundidade, que é uns dos obxectivos do estudo da derivación.

A versión literal á lingua de uso será total ou parcial segundo a complexidade do texto e o criterio do profesor.

GREGO DE BACHARELATO

A aprendizaxe ten que ser significativa polo seu gran potencial para a retención do aprendido e para a súa aplicación. Teranse en conta os seguintes postulados básicos na metodoloxía:

- Carácter integral. Os contidos lingüísticos e culturais deben estar relacionados.
- Carácter gradual. Todos os contidos se seleccionan e gradúan segundo uns criterios específicos e razoados. A selección abarca o concepto de integración.
- Motivación. A realidade do noso alumnado e a mala fama do estudo das linguas clásicas obrigan ao profesor a un esforzo de motivación. Isto non significa trivializar os contidos, senón, sobre todo, enriquecer os mecanismos de interacción na aula e aplicar procedementos para a significatividade.
- O profesor non debe monopolizar a acción educativa, intentarase fuxir da clase maxistral; Platón xa nos dicía que a fonte do saber non está na memoria, senón no diálogo entre preguntas e respostas, "more socratico".
- É preferible a aprendizaxe indutiva, deixar que se equivoquen, facerlles referencias actuais, ofrecer axuda contextual todo o posible, provocarlles curiosidade, potenciar a súa creatividade e imaxinación.... Ademais débese educar en actitudes o que é moi rentable para a motivación. A atención a diversidade e unha avaliación formativa tamén axudará bastante na motivación. Débese acadar una motivación intrínseca, o que supón un reforzo da autoestima, unha mellora do autoconceito e unha boa interacción na aula.
- Avaliación formativa e tratamento dos erros. É moi importante facer uso da avaliación formativa, que nos de información cualitativa sobre o proceso educativo e hai que ter en conta que se aprende cós erros e dos erros. No se pode esixir a perfección e non se pode esquecer que os erros poden estar provocados por defectos no ensino. Débese ter en conta tamén a diferenza entre erros propiamente ditos e descoidos. Nalgúns momentos do curso é preciso ser exhaustivos co análise dos erros, pero non tanto no día a día. Convén potenciar a autocorrección do alumno para superar as deficiencias detectadas e acadar unha certa autonomía do aprendizaxe, e o seu desenvolvemento permite crear mecanismos de autocontrol do aprendizaxe.
- Importancia dos procedementos e estratexias de aprendizaxe.
- A variedade de actividades é fundamental para acadar o aprendizaxe. Ademais, non se pode esquecer o carácter gradual e é necesaria una ordenación das actividades con este criterio: do máis sinxelo e fácil ao máis complexo e difícil.
- Outros procedementos destacables son os relacionados coa comparación lingüística e cultural. O traballo de grupos de palabras de varias linguas axuda moito a coñecer as igualdades e as diferencias entre as linguas clásicas e as modernas. As igualdades estreitan lazos históricos e culturais entre o mundo antigo e o actual. Son un elemento do carácter integrador. As diferencias discriminan e clarifican as características propias de cada idioma.
- As actividades lúdicas son bastante motivadoras, pero débense dosificar e aplicarlas nun contexto didáctico cuns obxectivos concretos.
- Deberanse aproveitar ao máximo o coñecementos previos que teña adquiridos.

A didáctica do Latín ten unhas características moi específicas, é unha lingua moi gramatical, que require un elevado grao de lóxica e método, non se pode deixar nada ao azar. A mente ten que seguir, sen apartarse nada, os rigorosos camiños da razón, elaborando constantemente hipóteses diversas que se desbotaran ata chegar á única solución posible. Isto supón que temos que adestrar a nosa mente, obrigala a reflexionar. Tamén para simplificar algo a nosa tarefa, debemos crear unhas respostas automáticas, a modo de reflexos condicionados, que permitan progresar dun xeito máis rápido ata meta final. Isto só se consegue mediante a repetición constante de exercicios e construcións gramaticais reiterativas.

Os aspectos máis importantes desta proposta se resumen no seguinte:

- Realizar un repaso previo da morfoloxía e das técnicas de tradución, xa adquiridas no curso anterior.
- Unir a morfoloxía e a sintaxe, posto que as palabras non aparecen soas, senón relacionadas segundo a súa forma e función, incidindo sobre todo na subordinación.

- Dar o estudo da cultura relevancia, como un contexto necesario para a comprensión do mundo e dos autores latinos. Para isto se proporá a lectura de textos xa traducidos onde se reflicten os contidos tratados.

- Relacionar o home de hoxe cos seus antepasados latinos e ver a influencia destes nos diversos campos da cultura occidental.

Como elementos de motivación inicial, se propón a constatación dos coñecementos previos do alumnado respecto dos contidos da unidade, do seu interese e expectativas por medio de debates, cuestionarios, etc; e a utilización dos recursos de material complementario do que se dispoña: mapas, diapositivas, secuencias ou películas relacionadas co tema, asistencia a representacións de teatro, viaxes a lugares arqueolóxicos do entorno, etc. En cada momento se ponderará cales son os recursos máis efectivos para a sensibilización dos contidos obxecto de traballo.

Para a materia de Latín II hai que ter en conta que este curso supón unha ampliación e profundización do anterior.

Corresponde aos contidos gramaticais a parte máis dura, pero tamén a que pode aportar os maiores beneficios didácticos, xa que o mellor xeito de coñecer-lo pensamento dun pobo é a través da súa lingua.

Os contidos gramaticais do curso anterior serán repasados e ampliados, en canto á sintaxe se incidirá na subordinación.

A flexión nominal e a verbal serán traballadas xuntas dende o primeiro momento, dun xeito funcional. Os paradigmas nominais e verbais se explicarán no modo tradicional: non por casos, senón por declinacións; non por tempos, senón por conxugacións.

Na sintaxe se repararán sempre que sexa necesario as estruturas da lingua do alumnado, partindo da estrutura grega, e facendo fincapé en todo aquilo que ofrezca un uso diferente e a súa equivalencia non sexa facilmente deducible. As explicacións serán contrastativas, insistindo nas diferencias coa lingua do alumnado; será tarefa primordial resaltar paralelismos e conexións co grego.

Os textos latinos serán orixinais, na súa maioría, ou ben adaptados, ou ben en forma de traducións; seleccionaranse en función dunha dificultade morfosintáctica crecente; deles poderase extraer elementos cos que facer práctica a explicación teórica que acompañará o progreso da aprendizaxe da lingua latina. Traballarase prosa e poesía de autores "clásicos". O traballo sobre os textos latinos será o instrumento fundamental para a introdución e o estudo dos diversos tipos de contido (lingüístico, histórico, cultural, literario, etc.)

O vocabulario servirá para que o alumno amplíe o coñecemento da lingua e adquiera axilidade na tradución; así mesmo será utilizado para:

- Etimoloxía, ofrécense ao alumno as regras que recollen os cambios máis frecuentes que se produciron en vogais e consoantes na evolución do latín ao castelán e galego.

- Expresións latinas, ofrécense as máis frecuentemente utilizadas na lingua culta.

É moi importante que os alumnos consigan facer un bo uso do dicionario, de modo que este sirvalles como ferramenta de traballo para aproveitar plenamente a información que brinda.

A versión literal á lingua de uso será total o parcial segundo a complexidade do texto e o criterio do profesor; terase en conta positivamente unha correcta visión global do texto, e serán desculpados os erros puntuais, sempre que a interpretación do conxunto sexa razoablemente boa.

Os temas culturais, especialmente sobre literatura latina, poden ser expostos oralmente polo profesor ou ben poderán ser preparados e expostos polos propios alumnos, para o que se lles facilitará os medios pertinentes: guión, bibliografía, fontes literarias e epigráficas, etc.

Para o tratamento didáctico destes temas utilizaranse os medios audiovisuais e informáticos de que se dispoña.

Estimularase a lectura de traducións de textos latinos orixinais para que o alumno se achegue á literatura latina e poida comprobar a pegada deixada polo mundo clásico na literatura occidental.

Intentarase poñer en evidencia a relación deses contidos coa realidade cultural que rodea ao alumno, promocionando a visita a museos, exposicións, lugares arqueolóxicos, a asistencia a representacións teatrais, películas, etc., en que a heranza grecorromana resulte diáfana.

9. MATERIAIS E RECURSOS

CULTURA CLÁSICA

- Fotocopias.
- Dicionarios de todo tipo: etimolóxicos, de linguas modernas e clásicas.
- Revistas especializadas e prensa escrita en xeral.
- Textos clásicos (en latín e en traducións).
- Mapas e atlas históricos.
- Vídeos ou DVD para a proxección de documentais ou películas de tipo comercial, sobre aspectos culturais da materia.
- O centro conta cunha biblioteca que este departamento utilizará e dará a coñecer aos seus alumnos.
- A aula de informática tamén nos servirá para acercar a internet ao noso alumnado.
- Aula virtual de cultura clásica aloxada na páxina web do centro, con material de reforzo e enlaces de interese.
- Todo este material axudaralles na realización de traballos e como material de apoio para a materia.

GREGO I E GREGO II

- Fotocopias.
- Dicionarios de todo tipo: etimolóxicos, de linguas modernas e clásicas.
- Revistas especializadas e prensa escrita en xeral.
- Textos clásicos (en latín e en traducións).
- Mapas e atlas históricos.
- Vídeos ou DVD para a proxección de documentais ou películas de tipo comercial, sobre aspectos culturais da materia.
- O centro conta cunha biblioteca que este departamento utilizará e dará a coñecer aos seus alumnos.
- A aula de informática tamén nos servirá para acercar a internet ao noso alumnado.
- Aula virtual de cultura clásica aloxada na páxina web do centro, con material de reforzo e enlaces de interese.
- Todo este material axudaralles na realización de traballos e como material de apoio para a materia.

Con carácter xeral, tanto para a materia de cultura Clásica como para a de Grego I e II teranse en conta, asemade, os seguintes materias:

- O libro do profesor da Editorial Santillana para consolidar e sistematizar o estudo dos helenismos.
- Grámmata 1 de Alberto Bernabé, Akal 2002, para completar cos capítulos correspondentes:
- "Curiosidades" (aspectos curiosos, anecdóticos e divertidos do mundo grego), como complemento necesario para a seriedade que adoita atribuírselle aos antigos polo xeral.
- Técnicas de tradución.

- Helenismos aplicados ás distintas disciplinas.
- Dicionario etimolóxico <http://iesgarciamorato.org/Diccionario.htm>
- Dicionario etimolóxico <http://www.elcastellano.org/palabra.php>
- Se dispoñemos da aula adecuada, utilizaremos con frecuencia os recursos audiovisuais que ofrecen as páxinas:
- <http://recursos.cnice.mec.es/latingriego/Palladium/>
- <http://www.chironweb.org/wiki/index.php/portada>.
- <http://www.uv.es/secvalc/>
- www.youtube.com/griegoweb.
- Ao final de cada avaliación proxecciónanse os seguintes documentais:
- No primeiro trimestre documentais escollidos da BBC sobre mitoloxía.
- No segundo trimestre proxecciónanse tres documentais referidos ás tres épocas en que se adoita clasificar a historia de Grecia:
- Da BBC para a época Minoica e Micénica.
- De J. Luis Navarro, para a época arcaica.
- Da BBC para a época clásica: "a democracia grega"
- -No terceiro trimestre proxecciónanse dous documentais da serie Cosmos de Carl Sagan sobre o Nacemento da Filosofía e Ciencia Gregas
- A película "Alexandro" nos últimos meses do curso, se ha lugar.
- Ademais dos libros de lectura obrigatoria para cada trimestre (véxase o apartado relativo á secuenciación de contidos) fanse habitualmente lecturas en voz alta dos fragmentos dos líricos asemade de seleccións das obras dos historiadores gregos Herodoto e Tucídides.

10. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN

CULTURA CLÁSICA

A avaliación é unha actividade imprescindible nas tarefas docentes. Toda acción educativa debe ir acompañada dun proceso que valore e introduza propostas de mellora, e que guíe e informe aos participantes (profesorado, alumnado,...) sobre o desenvolvemento dos procesos educativos e das súas posibles modificacións, para conseguir con éxito os obxectivos que se propoñen.

Dende unha concepción actualizada, a avaliación aparece como un instrumento ao servizo do proceso de ensino e aprendizaxe, integrada no quefacer diario da aula e do centro educativo. Ademais, debe ser o punto de referencia na adopción de decisións que afectan á intervención educativa, á mellora do proceso e ao establecemento de medidas de reforzo educativo ou de adaptación curricular.

Formulase a avaliación como unha actividade basicamente estimativa e investigadora. Por iso, facilita o cambio educativo e o desenvolvemento profesional dos docentes, pois afecta non só aos procesos de aprendizaxe dos alumnos e as alumnas, senón tamén aos procesos de ensino e aos proxectos curriculares.

A aprendizaxe dos alumnos e as alumnas será un dos obxectivos da avaliación educativa, pero non o único. Iso non quere dicir que a avaliación deba abandonarse ou non poida formularse con rigor, senón que non pode tratarse dun modo illado, pois forma parte do proceso educativo.

A avaliación proposta na presente programación identifícase coas seguintes características:

- Debe ser continua. A avaliación é un elemento inseparable do proceso educativo. Está inmersa no proceso de ensino e aprendizaxe co fin de detectar as dificultades no momento en que se producen, descubrir as súas causas e, en consecuencia, adaptar as actividades de ensino e aprendizaxe.
- Debe ser integradora. O carácter integrador da avaliación na Educación Secundaria Obrigatoria esixe ter en conta as capacidades xerais establecidas nos obxectivos da etapa, a través das expresadas nos obxectivos das distintas áreas e materias. A avaliación da aprendizaxe dos alumnos nesta etapa educativa será, pois, continua e integradora, aínda que diferenciada segundo as áreas e materias do currículo.
- Debe ser formativa, cualitativa e contextualizada. A avaliación estará vinculada ao seu ámbito e a un proceso concreto de ensino e aprendizaxe.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

1. Identificar en textos traducidos de autores clásicos e modernos, despois de resumilos, aspectos históricos ou culturais.

Identifica aspectos históricos e/ou culturais, previamente traballados, en textos variados.

2. Localizar no tempo e no espazo as etapas básicas das culturas grega e romana e os seus feitos máis relevantes, os elementos de cambio e continuidade e as relacións con outras culturas coetáneas.

Identifica en textos e sitúa no espazo e no tempo, feitos relevantes da historia das culturas clásicas, previamente traballados.

3. Identificar as formas básicas de organización social e política de Grecia e Roma e a súa continuidade no mundo de hoxe.

Describe a organización sociopolítica de Grecia e de Roma, así como establecer comparacións coa existente na actualidade.

4. Localizar no espazo xeográfico as civilizacións grega e romana, así como recoñecer os elementos relevantes do patrimonio arqueolóxico e artístico na Gallaecia e Hispania.

Localiza en mapas o espazo das civilizacións antigas, así como recoñecer e situar os restos máis relevantes na Galicia e na España actual.

5. Distinguir nas diversas manifestacións literarias, artísticas e, incluso científicas de todos os tempos, a mitoloxía clásica como fonte de inspiración.

Identifica mitos en manifestacións literarias vistas nas distintas asignaturas académicas ou en calquera outro tipo.

6. Identificar elementos do legado lingüístico común das linguas románicas actuais. Recoñecer o vocabulario grecolatino nas linguas modernas.

Recoñece elementos comúns a todas as linguas estudadas no vocabulario.

7. Recoñecer os trazos esenciais de cada xénero literario.

Recoñece os elementos básicos dos xéneros literarios clásicos, acudindo as aprendizaxes xa adquiridas nas outras linguas.

8. Identificar aspectos significativos da achega da cultura clásica á civilización occidental no campo do pensamento, da ciencia e da técnica.

Identifica e relaciona as achegas do mundo clásico nos eidos do pensamento, ciencia e técnica, ao mundo actual

9. Valorar criticamente a herdanza dos clásicos e as posibilidades de influencia no mundo actual, establecendo relacións entre algúns dos valores, disposicións e costumes.

Valora e analiza a permanencia do legado clásico na actualidade, así como a evolución co paso do tempo.

10. Manexar recursos que permitan elaborar, coa axuda do profesorado, un traballo temático sinxelo sobre calquera aspecto da produción artística e técnica, a historia, as institucións ou a vida cotiá en Roma.

Manexa recursos e elabora un pequeno traballo sobre algún dos aspectos do legado do mundo clásico e a capacidade de exposición posterior na aula. Valorase o grao de

planificación e a selección da información, que se debe facer acudindo a fontes variadas, así como a presentación clara e ordenada e a utilización dos medios informáticos.

Instrumentos e porcentaxe de valor

Os instrumentos ou medios utilizados para valorar o proceso de avaliación continua son os seguintes:

- Os exames tradicionais ou probas obxectivas, un como mínimo por cada avaliación.
- Probas periódicas escritas en exames de curta duración ou, no seu caso, preguntas orais, que non necesariamente haberán de ser avisadas ao alumnado, o cal debería incitar a que o alumno traballe de forma continua na materia.
- Traballos individuais ou en grupo, escritos e orais (exposición dun tema, participación en sesións de debate, etc.).
- Caderno de clase.
- Lectura de libros xuvenís ambientados no mundo grecorromano e de traducións de textos literarios orixinais clásicos, a fin de ter un maior achegamento e comprensión do mundo clásico. A extensión e dificultade dos textos irá acorde ao curso e ás características do grupo.

Os alumnos e o profesor decidirán de forma consensuada as datas para facer os exames, e a nota final de cada avaliación sairá de:

1. Proba/as obxectivas escritas 70% da nota final (5 puntos).

2. Realización dos traballos e das tarefas encomendadas, 30% da nota final (3puntos), que se reparten do seguinte xeito:

- Traballos δ 20% (0.5). O alumno deberá realizar as actividades propostas. Descontarase da nota 0,01 por cada exercicio solicitado e non realizado e por cada vez que non traia o material de traballo.
- Actitude δ 10% (0.5). O alumno amosará unha actitude respectuosa cara ao profesor, aos compañeiros e cara á materia. Por cada falta de puntualidade restarase 0,01, por cada conduta disruptiva na aula (comentarios impertinentes, malos modais, etc) 0,01 e 0,25 se a falta é grave.

As cualificacións faranse de forma numérica e sen decimais. Considéranse cualificacións positivas aquelas superiores ou iguais a 5. Se a nota media da avaliación ten un decimal de 0.5 ou superior, farase o redondeo á alza.

En cada avaliación farase como mínimo unha proba escrita e unha posterior proba de recuperación. Esta última terá lugar ao comezo da avaliación seguinte para que non interfira con probas de avaliación doutras disciplinas. Ao final do curso o alumno deberá ter superadas como mínimo dúas avaliacións e unha delas será a última, dado o carácter continuo que ten a avaliación desta materia.

En cada proba escrita figurará o valor de cada pregunta. Para que dita proba sexa considerada válida deberá ter unha presentación adecuada e ser perfectamente lexible. Requírese unha expresión escrita correcta e ausencia de faltas de ortografía (cada falta de ortografía suporá 0,1 menos na puntuación).

.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA SETEMBRO

Será unha proba escrita, na que figurará o valor de cada pregunta. Para que dita proba sexa considerada válida deberá ter unha presentación adecuada e ser perfectamente lexible. Requírese unha expresión escrita correcta e ausencia de faltas de ortografía (cada falta de ortografía suporá 0,1 menos na puntuación). Entrará toda a materia impartida. A cualificación será a acadada exactamente nesta proba. Ofertarase a posibilidade de entregar un traballo sobre a materia.

GREGO I

A avaliación é un instrumento que facilita ao profesor coñecer o desenvolvemento dos coñecementos do alumnado, pero tamén, e sobre todo, o grado de efectividade alcanzado no logro dos obxectivos propostos.

A avaliación concíbese como un proceso que debe levarse a cabo de forma continua e personalizada, e ha de ter por obxecto tanto as aprendizaxes dos alumnos como os procesos de ensino. Por iso, a avaliación debe ser continua e integradora, valorando os progresos que cada alumno realice en función das súas capacidades e en relación co logro dos obxectivos educativos establecidos no currículo.

A avaliación do proceso de aprendizaxe dos alumnos concíbese e practica do seguinte xeito:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o que contempla a existencia de diferentes grupos e situacións e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se evalúan de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases. Contémplanse tres modalidades:
 - Avaliación inicial. Proporciona datos achega do punto de partida de cada alumno, proporcionando unha fonte de información sobre os coñecementos previos e características persoais, que permiten unha atención ás diferenzas e unha metodoloxía adecuada.
 - Avaliación formativa. Concede importancia á evolución ao longo do proceso, conferindo unha visión das dificultades e progresos de cada caso.
 - Avaliación sumativa. Establece os resultados ao termino do proceso total de aprendizaxe en cada período formativo e a consecución dos obxectivos.

Así mesmo, contéplase no proceso a existencia de elementos de autoavaliación e coavaliación que impliquen aos alumnos.

Criterios de avaliación.

1. Ler textos gregos breves, transcribir os seus termos á lingua materna, utilizar os seus diferentes signos ortográficos e de puntuación e recoñecer o reflexo do alfabeto grego no abecedario latino propio das linguas modernas do noso contorno.

Con este criterio preténdese comprobar se o alumnado recoñece os signos ortográficos básicos da lingua grega e le con soltura textos breves. Así mesmo, comprobarase a súa capacidade para transcribir termos á súa lingua materna e para relacionar os dous sistemas de escritura, distinguindo as semellanzas e diferenzas ortográficas e fonéticas entre ambos.

2. Comprender e ser capaz de traducir textos gregos sinxelos.

Preténdese comprobar se, con exercicios de comprensión e posterior tradución literal dun texto, o alumnado posúe a capacidade de recoñecer as diversas estruturas dunha lingua flexiva. Os textos serán breves, orixinais ou elaborados e de dificultade mínima.

3. Recoñecer en textos gregos os elementos básicos da morfoloxía e da sintaxe da oración, apreciando variantes e coincidencias con outras linguas coñecidas.

Este criterio pretende comprobar si se adquiriron as nocións de morfoloxía e sintaxe que permitan recoñecer as características dunha lingua flexiva e identificar formas e funcións. Relacionaranse eses elementos básicos cos do galego e do castelán ou cos doutras linguas coñecidas.

4. Detectar e comprender os helenismos máis frecuentes do vocabulario común e do léxico científico e técnico das linguas modernas a partir de termos que aparezan nos textos.

Este criterio permite comprobar a capacidade de relacionar termos da propia lingua materna ou doutras que coñeza o alumnado co correspondente étimo grego. Tamén intenta verificar se o alumnado adquiriu un vocabulario básico que lle permita deducir palabras da mesma familia etimolóxica e os seus significados, tendo en conta os procedementos de derivación e composición.

5. Ler e comentar textos gregos traducidos de diversos xéneros ou textos referidos ao mundo grego e distinguir aspectos históricos e culturais contidos neles.

Con este criterio preténdese determinar a capacidade de comprender o contido esencial dun texto, delimitar as súas partes e establecer a relación entre elas. Poderase

manifestar esta competencia mediante ejercicios de lectura comprensiva de textos con sentido completo, contrastando os textos gregos con textos de literatura actual e valorando a súa vivencia na actualidade. Os textos referidos ao mundo grego servirán ademais, para aprender a reflexionar sobre os diferentes modos de se achegar á cultura clásica.

6. Situar no tempo e no espazo os máis importantes acontecementos históricos de Grecia, identificar as súas manifestacións culturais básicas e recoñecer a súa pegada na nosa civilización.

Este criterio trata de comprobar que se sitúan na súa época e marco xeográfico, tanto os acontecementos máis importantes que configuraron a historia de Grecia, como as súas manifestacións culturais máis significativas. Preténdese tamén constatar si se é capaz de recoñecer os elementos da cultura grega presentes na actualidade. Poderase manifestar a competencia elaborando mapas e desenvolvendo exposicións escritas ou orais sobre o mundo clásico.

7. Realizar, seguindo as pautas proporcionadas polo profesorado, pequenos traballos de investigación sobre a persistencia do mundo grego, consultando as fontes directas e utilizando as tecnoloxías da información e comunicación dos resultados.

Este criterio pretende verificar que as alumnas e os alumnos distinguen os elementos do mundo clásico, recoñecéndoo como heranza do noso propio pasado, e que os interpretan criticamente á luz dos coñecementos que xa teñen, mediante a utilización selectiva de fontes diversas. Tamén trata de avaliar se son capaces de indagar nas fontes directas e tomar contacto coas materias ordenando os datos obtidos e elaborando o seu traballo mediante o uso das tecnoloxías da información e da comunicación como ferramentas fundamentais.

Instrumentos e porcentaxe de valor

Os instrumentos ou medios utilizados para valorar o proceso de avaliación continua son os seguintes:

1. Os exames tradicionais ou probas obxectivas, un como mínimo por cada avaliación. Os exames poderán tratar aspectos de diverso tipo: de desenvolvemento dun tema, de paráfrases e comentario de textos, de tradución, exercicios gramaticais de recoñecemento de formas e funcións, establecemento de paradigmas nominais e verbais, etc.
2. Probas periódicas escritas en exames de curta duración ou, no seu caso, preguntas orais, que non necesariamente haberán de ser avisadas ao alumnado, para a aprendizaxe da morfoloxía, o cal debería incitar a que o alumno leve un estudo continuo da materia.
3. Traducións continuas, xa en casa xa no aula, para a aprendizaxe da sintaxe e das técnicas de tradución. Estas traducións no ámbito individual servirán tamén para conseguir unha clase aberta e unha participación importante do alumnado cando estas se comenten e corrixan en clase.
4. Traballos individuais ou en grupo, escritos e orais (exposición dun tema, participación en sesións de debate, etc.).
5. Lecturas, nos dous primeiros trimestres, de traducións textos literarios orixinais clásicos, a fin de ter un maior achegamento e comprensión do mundo clásico. A extensión e dificultade dos textos irá acorde ao curso e ás características do grupo.

Non haberá probas de recuperación propiamente ditas, debido a que, ao levar un sistema de avaliación continua onde a materia incluída no exame non é eliminada para a seguinte proba, o exame seguinte recuperará o anterior, sempre tendo en conta a marcha xeral de cada alumno. Na última avaliación valorarase o seu traballo en conxunto, partindo sempre da base da nota conseguida nesta última proba.

Trátase dunha avaliación continua, pero en cada trimestre farase como mínimo unha proba escrita. En 1º de Bacharelato a parte lingüística (morfoloxía e tradución) valerá o 80% e o outro 20% restante corresponderá ás preguntas de tipo teórico (con especial atención aos helenismos e á cultura clásica). Para que sexa considerada válida deberá ter unha presentación adecuada e ser perfectamente lexible. Requírese unha expresión escrita correcta e ausencia de faltas de ortografía (cada falta de ortografía restará 0'2).

As cualificacións faranse de forma numérica e sen decimais. Considéranse cualificacións positivas aquelas superiores ou iguais a 5. Se a nota media da avaliación ten un decimal de 0.5 ou superior, farase o redondeo á alza.

Os alumnos e o profesor decidirán de forma consensuada as datas para facer os exames, e a nota de cada avaliación sairá de:

1. Proba/as escritas ð 90% (9 puntos).
2. Traballo diario ð 10% (1 punto), que se repartirán do seguinte xeito:
 - 5% (0,5 puntos): realización das tarefas diarias
 - 5% (0,5 puntos): comportamento e actitude. Descontarase da nota 0,01 por cada falta de puntualidade ou retraso inustificado; -0,02 por mal comportamento e 0,01 por cada vez que o alumno non dispoña do seu material.

Actividades de recuperación

Non está previsto realizar actividades de profundización, reforzo ou apoio fora do horario lectivo. De todas as maneiras, a comprobación periódica dos contidos servirá para comprobar o grado de asimilación e consecución dos obxectivos.

Durante o curso pódese dar que algún alumno vaia descolgándose da marcha xeral; isto fai que perda o interese pola materia e ademais diminúa o seu rendemento. Nestes casos para os que teñan problemas en asimilar determinados conceptos ou que non poidan seguir o ritmo normal da clase, se ten pensado realizar:

- Unas follas personalizadas, onde aparezan actividades que reforcen os conceptos mal asimilados.
- Tratamento individualizado de cada caso, a fin de acadar os obxectivos xerais.

Ó tratarse de avaliación continua, non se realizarán exames de recuperación.

Tendo en conta o pequenísimo que é o grupo, poderase reforzar e recuperar mediante actividades axeitadas e individualizadas na aula, mentres o resto do alumnado dedicarase a outras tarefas.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA SETEMBRO

A proba constará dunha tradución co seu análise morfosintactico (6 puntos) e una serie de cuestións sobre a morfosintaxe, aspectos de léxico e cultura (4 puntos). A cualificación da materia será a acadada exactamente nese exame. Nesta proba entrará toda a materia impartida.

Plan extraordinario de avaliación para alumnos/as que perdan o dereito a avaliación continua (Só en bacharelato)

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua será obxecto dun único exame a realizar dentro do calendario previsto para o ano académico correspondente. Neste caso a proba constará dunha tradución co seu análise morfosintactico (6 puntos) e una serie de cuestións sobre a morfosintaxe, aspectos de léxico e cultura (4 puntos). A cualificación da materia será a acadada exactamente nese exame. Nesta proba entrará toda a materia impartida.

GREGO II

A avaliación é un instrumento que facilita ao profesor coñecer o desenvolvemento dos coñecementos do alumnado, pero tamén, e sobre todo, o grao de efectividade acadado no logro dos obxectivos propostos.

A avaliación concíbese como un proceso que debe levarse a cabo de forma continua e personalizada, e ha de ter por obxecto tanto as aprendizaxes dos alumnos como os procesos de ensino. Por iso, a avaliación debe ser continua e integradora, valorando os progresos que cada alumno realice en función das súas capacidades e en relación co logro dos obxectivos educativos establecidos no currículo.

A avaliación do proceso de aprendizaxe dos alumnos concíbese e practícase do seguinte xeito:

- Individualizada, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
- Integradora, para o que contempla a existencia de diferentes grupos e situacións e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
- Cualitativa, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
- Orientadora, dado que aporta ao alumno a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.
- Continua, xa que atende á aprendizaxe como proceso, contrastando os diversos momentos ou fases. Contémplanse tres modalidades:

- Avaliación inicial. Proporciona datos achega do punto de partida de cada alumno, proporcionando unha fonte de información sobre os coñecementos previos e características persoais, que permiten unha atención ás diferencias e unha metodoloxía adecuada.

- Avaliación formativa. Concede importancia á evolución ao longo do proceso, conferindo unha visión das dificultades e progresos de cada caso.

- Avaliación sumativa. Establece os resultados ao termino do proceso total de aprendizaxe en cada período formativo e a consecución dos obxectivos.

Así mesmo, contéplase no proceso a existencia de elementos de autoavaliación e coavaliación que impliquen aos alumnos.

Criterios de avaliación.

1. Comprender e traducir de forma coherente textos gregos pertencentes a diversos xéneros literarios.
2. Identificar e analizar en textos orixinais os elementos da morfoloxía e da sintaxe casual e oracional comparándoos con outras linguas coñecidas.
3. Recoñecer en textos gregos orixinais termos que son compoñentes e étimos de helenismos e deducir o seu significado, tanto no vocabulario patrimonial das linguas modernas coma nos diversos léxicos científicos-técnicos.
4. Realizar comentarios de textos traducidos, analizar as estruturas e os seus trazos literarios e recoñecer o papel da literatura clásica nas literaturas occidentais, identificando elementos de androcentrismo e etnocentrismo neles.
5. Realizar traballos monográficos consultando fontes directas e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación como ferramenta de organización e comunicación dos resultados.

Instrumentos e porcentaxe de valor

Os instrumentos ou medios utilizados para valorar o proceso de avaliación continua son os seguintes:

1. Os exames tradicionais ou probas obxectivas, un como mínimo por cada avaliación. Os exames poderán tratar aspectos de diverso tipo: de desenvolvemento dun tema, de paráfrase e comentario de textos, de tradución, exercicios gramaticais de recoñecemento de formas e funcións, establecemento de paradigmas nominais e verbais, cuestións relativas aos contidos culturais e literarios, etc.
2. Probas periódicas escritas en exames de curta duración ou, no seu caso, preguntas orais, que non necesariamente haberán de ser avisadas ao alumnado, para a aprendizaxe da morfoloxía, o cal debería incitar a que o alumno leve un estudo continuo da materia.
3. Traducións continuas, xa en casa xa na aula, para a aprendizaxe da sintaxe e das técnicas de tradución. Estas traducións no ámbito individual servirán tamén para conseguir unha clase aberta e unha participación importante do alumnado cando estas se comenten e corríxan en clase.
4. Traballos individuais ou en grupo, escritos e orais (exposición dun tema, participación en sesións de debate, etc.)
5. Lectura, de traducións textos literarios orixinais clásicos, a fin de ter un maior achegamento e comprensión do mundo clásico.

Non haberá probas de recuperación propiamente ditas, debido a que, ao levar un sistema de avaliación continua onde a materia incluída no exame non é eliminada para a seguinte proba, o exame seguinte recuperará o anterior, sempre tendo en conta a marcha xeral de cada alumno. Na última avaliación valorarase o seu traballo en conxunto, partindo sempre da base da nota conseguida nesta última proba.

Trátase dunha avaliación continua, pero en cada trimestre farase como mínimo unha proba escrita. Para que sexa considerada válida deberá ter unha presentación adecuada e ser perfectamente lexible. Requírese unha expresión escrita correcta e ausencia de faltas de ortografía (cada falta de ortografía restará 0'2).

As cualificacións faranse de forma numérica e sen decimais. Considéranse cualificacións positivas aquelas superiores ou iguais a 5. Se a nota media da avaliación ten un decimal de 0.5 ou superior, farase o redondeo á alza.

Os alumnos e o profesor decidirán de forma consensuada as datas para facer os exames, e a nota de cada avaliación sairá de:

1ª e 2ª Avaliación

· un 90% do exame de avaliación. En 2º de Bacharelato (na 1ª e 2ª Avaliación) a estrutura do exame será tipo selectividade, coas seguintes consideracións:

a. Tradución e análise dun texto (6 puntos).

b. (i) Catro cuestións relacionadas co texto proposto para a súa tradución (unha pregunta de léxico (helenismos), cuestión relativa ao autor (unha cuestión ou dúas diferentes), análise morfolóxico ou sintáctico (unha cuestión ou dúas diferentes, dependendo de se se optou por unha ou dúas cuestións relativas ao autor) de 0,5 puntos cada unha. (2 puntos). (ii) Dúas preguntas de literatura relacionadas coas lecturas obrigatorias de 0,5 punto cada unha ou ben unha soa pregunta de literatura de 1 punto. (4 puntos)

· un 10% corresponderá aos diferentes controis de morfoloxía, literatura e helenismos destinados a asegurar a adquisición destes contidos e que se realizarán mediante o seguimento do traballo realizado en clase.

Con independencia das notas acadadas nas diferentes probas, o profesor poderá restar ata un máximo de 0,5 da nota media final nas seguintes circunstancias: -0,01 por retraso inxustificable (R) e -0,02 por falta de comportamento (C).

Asemade, o profesor terá en conta o traballo diario do alumno ata un máximo de 0,5 por cada texto entregado e traballos sobre as lecturas propostas (0,1 por cada material entregado). (T). A suma total engadirase á nota media final para, posteriormente, facer o redondeo á alza se se dan as condicións.

Actividades de recuperación

Non está previsto realizar actividades de profundización, reforzo ou apoio fora do horario lectivo. De todas as maneiras, a comprobación periódica dos contidos servirá para comprobar o grado de asimilación e consecución dos obxectivos.

Durante o curso pódese dar que algún alumno vaia descolgándose da marcha xeral; isto fai que perda o interese pola materia e ademais diminúa o seu rendemento. Nestes casos para os que teñan problemas en assimilar determinados conceptos ou que non poidan seguir o ritmo normal da clase, se ten pensado realizar:

- Unas follas personalizadas, onde aparezan actividades que reforcen os conceptos mal asimilados.
- Tratamento individualizado de cada caso, a fin de acadar os obxectivos xerais.

Ao tratarse de avaliación continua, non se realizarán exames de recuperación.

Tendo en conta o pequenísimo que é o grupo, poderase reforzar e recuperar mediante actividades axeitadas e individualizadas na aula, mentres o resto do alumnado traballa noutras tarefas.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA SETEMBRO

O exame constará dunha tradución co seu análise morfosintáctico (6 puntos) e catro cuestións sobre a morfosintaxe, aspectos de léxico e cultura a eleixir dúas e dúas cuestións sobre as lecturas obrigatorias do curso (4 puntos). A cualificación da materia será a acadada exactamente nese exame. Nesta proba entrará toda a materia impartida.

Plan extraordinario de avaliación para alumnos/as que perdan o dereito a avaliación continua (Só en bacharelato)

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua terá que facer un único exame a realizar dentro do calendario previsto para o ano académico correspondente, finais do mes de maio. O exame constará dunha tradución co seu análise morfosintáctico (7 puntos); catro cuestións sobre a morfosintaxe, aspectos de léxico e cultura para eleixir dúas (2 puntos) e dúas cuestións de literatura relacionadas coas obras de lectura para eleixir unha (1). A cualificación da materia será a acadada exactamente nese exame. Nesta proba entrará toda a materia impartida.

11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL

A avaliación inicial levarase a cabo mediante a realización dunha proba escrita na que se valorarán as competencias básicas do alumnado para enfrontarse á materia. Farase especial fincapé no examen das destrezas lingüísticas, na comprensión lectora e nos coñecementos culturais previos sobre o mundo greco-latino.

Unha vez coñecidos os resultados da proba, procederase a adecuar a temporalización e a impartición de estándares de aprendizaxe. Todo o que se faga ó respecto, e que modifique a programación inicial do presente documento, quedará rexistrado nas actas de reunión de Departamento.

No cadro
que se
recolle a

12. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

i) Alumnado da ESO

No que se refire ao alumnado que perda o dereito á avaliación continua (isto sucederá cando non se xustifiquen as faltas dunha cuarta parte do total das horas impartidas) terá dereito a presentarse a un exame sobre os contidos do curso. Asemade, deberá entregar por escrito as actividades realizadas durante o curso.

1.-Avaliación e cualificación do alumnado na convocatoria extraordinaria. Para o alumnado que suspenda a materia en xuño, en setembro farase un exame similar os exames feitos no curso, sobre contidos mínimos, no cal poderán combinarse preguntas tipo test ou de completar con preguntas cortas ou medias que fagan necesario un mínimo de redacción, así como tamén a contestación a preguntas sobre textos relacionados con temas conectados cos contidos da materia.

2.- Plan de reforzo para o alumnado que non superou a área a lo longo do curso. O alumnado que non supere a materia ao longo das avaliacións poderá ter que realizar unhas actividades de recuperación consistentes na cumprimentación correcta do caderno (ou fichas) de clase con algunhas das actividades do trimestre, e na presentación a unha proba escrita destinada a comprobar que se adquiriron os contidos que non se superaron na avaliación correspondente.

3.- Plan de recuperación para o alumnado coa materia pendente do curso anterior. Durante o curso procederán a realizar un traballo de recuperación da materia consistente na realización dun cuestionario e a lectura dunha obra literaria en relación cos contidos da materia ou tamén que realicen cuestionarios sobre os contidos o material que se use na aula . Asemade, terán que presentarse ós exames que teñan lugar, durante o curso, sobre os contidos da materia.

ii) Alumnado de Bacharelato

Avaliación e cualificación do alumnado con perda do dereito de avaliación continua

O alumnado que perdan o dereito á avaliación continua (cousa que sucederá cando non podan xustificar as faltas dunha cuarta parte do total das horas impartidas ata o momento, e logo do proceso correspondente que estea tipificado no centro de aviso destas incidencias) terá dereito a presentarse a un exame sobre os contidos do curso.

Grego

Ao alumnado que teña pendente a materia de Grego I ou II, entregaráselle un plan de traballo no que han desenvolver os contidos mínimos esixibles no currículo do Bacharelato para a referida materia.

13. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Debido ao carácter integrador da área permite desenvolver a atención á diversidade e traballar procedementos e actitudes dende unha concepción global do coñecemento.

No método de ensinanza-aprendizaxe entendemos que temos que cumprir os seguintes requisitos:

§ Partir do nivel de desenvolvemento do alumnado e das seus aprendizaxes previas.

§ Asegurar a construción de aprendizaxes significativos a través da mobilización dos seus coñecementos previos e da memorización comprensiva.

§ Posibilitar que os alumnos e as alumnas realicen aprendizaxes significativas por si mesmos.

§ Favorecer situacións nas que os alumnos e alumnas deben actualizar os seus coñecementos.

§ Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos e alumnas, coa fin de que resulten motivadoras.

O profesor seleccionará, consecuentemente, as actividades que considere pertinentes para o desenvolvemento da programación e como instrumento para atender de modo individualizado aos alumnos que presenten **necesidades educativas especiais** ou **altas capacidades intelectuales**.

As diferentes actividades estarán claramente diferenciadas en tres bloques:

a) Actividades máis sinxelas e básicas tendentes ao desenvolvemento normal do currículo ou como reforzo e apoio de alumnos con problemas de aprendizaxe.

b) Actividades de maior complexidade, que estarán deseñadas para ampliar os coñecementos, aptitudes e destrezas dos alumnos especialmente motivados e capacitados. Neste caso tamén se lle dará ao alumna ou alumno material bibliográfico e documental máis especializado coa fin de manter o seu interese na materia.

c) Os alumnos que non acaden os obxectivos fixados realizarán actividades de recuperación. Contéplase tamén a posibilidade de establecer agrupamentos que posibiliten aprendizaxes en común, a realización de esquemas e resumos e a consulta de fontes de información tradicionais e informatizadas, cuxo obxectivo é desenvolver de forma gradual os contidos procedementais. Non hai que esquecer a importancia dunha boa acción tutorial, pois esta constitúe unha oportunidade excelente para o coñecemento do alumnado, así como un punto de partida para establecer colaboración co Departamento de Orientación e co resto do profesorado para deseñar estratexias de estudo, hábitos de traballo, etc. Supón ademais unha colaboración coas familias para establecer acordos sobre criterios acerca de necesidades educativas.

14. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

CULTURA CLÁSICA

Dende a materia de Cultura Clásica pódense tratar os temas transversais e a educación en valores, xa que, por un lado, a sociedade clásica foi a creadora de principios e valores que seguimos considerando modélicos como a democracia ou a liberdade e, por outro lado, presenta aspectos conflictivos como a escravitude, a discriminación sexual ou o totalitarismo espartano que provocan o noso sentimento de rexeitamento. Polo tanto, comentaremos aqueles elementos e costumes da

continuación especificanse as cuestións que guiarán o proceso de avaliación docente.

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente	Escala			
(Indicadores de logro)	1	2	3	4
Proceso de ensino:	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8.- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Para o presente curso académico 2017-2018 está previsto organizar unha visita ás Xornadas de Teatro Greco-Romano que se celebran na Coruña, habitualmente no mes de Marzo. Participarán, asemade, en calquera outra actividade que, sen estar prevista, se considere oportuna para unha formación máis completa do alumnado.

17. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DO PRESENTE DOCUMENTO

A programación didáctica proposta para este curso académico será obxecto de revisión cunha periodicidade trimestral. Mediante o proceso de seguimento e supervisión referido preténdese coñecer o grao de consecución da mesma a fin de poder establecer as medidas pertinentes en caso de desfase.

Ao final do curso levarase a cabo un proceso de avaliación da programación didáctica valorando os distintos logros para, deste xeito, modificar aqueles aspectos que resulten susceptibles de mellora. A continuación expónse o mecanismo de avaliación:

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica	Escala			
(Indicadores de logro)	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				

14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				